

Program „Mládež v akci“

GŘ pro vzdělávání a kulturu

<http://afro.cz/magazin/hledani-spolecneho-jazyka-v-rytmu>

<http://www.helpnet.cz/aktualne/48564-3/hledani-spolecneho-jazyka-v-rytmu>

Hledání společného jazyka v rytmu (1. část – Kunčice, Chata Stará škola, 2011)

Zajímavý projekt, jak lze překonávat komunikační bariéry mezi neslyšícími, nedoslýchavými a slyšícími lidmi, připravila brněnská dívčí kapela Spálený sušenky. Tyto sympatické mladé ženy hrají na africké basové bubny a djembe skladby inspirované především rytmickou hudbou západní Afriky. Své skladby rovněž občas obohacují o prvky lotyšské lidové hudby.

Skupina se úspěšně zapojila do programu EU "Mládež v akci". Získala finanční podporu Evropské unie na realizaci svého projektu, jehož hlavní myšlenkou je teze, že pomocí rytmu lze prolomit bariéry mezi mladými slyšícími, nedoslýchavými a neslyšícími lidmi. Projekt děvčata nazvala "Hledání společného jazyka v rytmu". Cílem projektu je boření komunikačních bariér ve skupině mladých lidí a společenská integrace, resp. inkluze. Prostředkem je vzájemné poznávání kultury slyšících a Neslyšících při společném poznávání kultury západní Afriky. Projekt je rozvržen do dvou časově oddělených částí, na letní týdenní soustředění v horách a závěrečné víkendové setkání na podzim 2011 v Brně.

První část projektu se již uskutečnila ve dnech 10. - 18. července 2011. Soustředění mělo formu týdenního workshopu (tvůrčí dílny), během kterého se účastníci naučili zahrát na djembe a basové bubny dva západoafrické rytmy, Balakulanyu a Lolo, velká část zvládla také zahrát a zatančit tanec Toro. Setkání se účastnilo jednadvacet vesměs mladých lidí. Z toho byli tři lidé neslyšící (dva uživatelé kochleárního implantátu), dva se získanou hluchoslepotou, deset slyšících a vidících a realizační tým tvořený šesticí Spálených sušenek. Vyjma dvou hluchoslepých byli všichni mladí lidé ve věku do třiceti let. Na programu kromě výuky bubnování byly také zajímavé přednášky o Gambii, o kultuře Neslyšících a hluchoslepých, o českém znakovém jazyce a také srovnání japonského a českého znakového jazyka. Jedním z cílů projektu je také osvojení si základní znakové zásoby pro potřeby bubeníků. Mezi neslyšícími vzniklo v této souvislosti také několik nových znaků. Účastníci byli v neposlední řadě informováni o programu EU "Mládež v akci" a jeho možnostech a také o samotném projektu "Hledání společného jazyka v rytmu". Každý večer se účastníci scházeli u táboráku. Na pobytu byla úžasně přátelská a srdečná atmosféra. Společný zájem naučit se bubnovat africké rytmy a společné zážitky stmelovaly celou partu den ze dne stále více a více. Velmi účinně tomu napomáhala vhodně zvolené prostředí, dobrá organizace a nasazení všech přítomných Sušenek.

Pobyt se konal na Chatě Stará škola v obci Kunčice u Starého Města pod Sněžníkem. Obec leží v krásném prostředí na západním úpatí Rychlebských hor. Bylo také pamatováno na společné procházky do přírody. Jedno odpoledne to byla vycházka na osm kilometrů vzdálenou chatu Paprsek, o dva dny později se šlo na Kunčickou horu. To nejzajímavější pak přišlo na závěr: společné veřejné vystoupení účastníků kurzu a kapely Spálený sušenky v

Program „Mládež v akci“

GŘ pro vzdělávání a kulturu

Kunčické hospodě v pátek večer a velké vystoupení v sobotu odpoledne na festivalu Bioslavnosti ve Starém městě pod Sněžníkem. Byl to opravdový koncert na pódiu. Hrály se společně skladby Balakulanya a Lolo a na závěr koncertu část účastníků zahrála a zatančila rytmus Toro. Mezitím vystoupily Spálený sušenky s vlastním repertoárem, provedení bylo skutečně strhující. Tím se dovršila první část projektu.

Druhá část projektu se uskuteční v Brně ve dnech 14. - 16. října 2011. Na tomto víkendovém workshopu je plánována zpětná vazba účastníků (moderovaná diskuse), společný jam session (společné improvizované hraní). Veřejný koncert, promítání fotografií a prezentace celého projektu veřejnosti proběhnou v sobotu 15. října 2011 ve Studiu dramatické výchovy Labyrint, které působí při Středisku volného času Lužánky v Brně.

Budiž mi dovoleno připojit své osobní postřehy a dojmy z první části projektu. Jsem člověk se získanou hluchoslepotou. Příčinou mé hluchoslepoty je pravděpodobně Usherův syndrom typu II. Jsem těžce nedoslýchavý až prakticky neslyšící a úplně nevidomý. S druhými lidmi se v osobním styku dorozumívám orálně s pomocí sluchadel na obou uších. Akce jsem se účastnil jako náhradník.

Komunikační bariéry dané smyslovými postiženími některých účastníků byly překonány společným úsilím všech zúčastněných. Byl zajištěn převod informací do českého znakového jazyka. Neslyšící dobře odezírali, používali sluchadla, kochleární implantáty, aktivně vyhledávali příležitosti k navazování rozhovorů. Slyšící a vidící lidé se snažili a přijali účastníky se sluchovým postižením a hluchoslepotou mezi sebe. Respektovali jejich specifické požadavky směřující k zajištění efektivního dorozumívání, orientace a zapojení. Hned od prvního setkání byla zřetelně patrná spontánní snaha vtahovat do společenství a mezilidské komunikace i účastníky s hluchoslepotou. Prolamování bariér hluchoslepoty první den naráželo na jistou míru ostychu a nezkušenosti, jak správně přistupovat k osobám s hluchoslepotou. Vše se řešilo v pohodě "za pochodu". Výborný nápad měly neslyšící účastnice, když navrhly, aby informace o kultuře Neslyšících a také hluchoslepých byly zařazeny na program hned druhý den pobytu. Ostatní tak mohli snáze a lépe porozumět životu neslyšících. Hluchoslepi účastníci při této příležitosti nastínili hlavní zásady, jak přistupovat k lidem s hluchoslepotou, například vždy se představovat, jak dát najevo svoji přítomnost, jakým způsobem usnadňovat orientaci apod.

Při výuce se projevil znevýhodnění hluchoslepotou ve třech oblastech:

1. Chybění zrakových informací ztěžovalo a zpomalovalo získávání přesnější představy o způsobech provedení rytmů, souvisejících pohybech a udržování očního kontaktu s ostatními hudebníky.

2. Sluchové postižení výrazně komplikovalo a někdy až znemožňovalo sledování rytmu a jeho tempa sluchem. Sledování zrakem je mnohem rychlejší a pohotovější než sledování rytmu a toku zvuků jen sluchem. Je to důsledek rozdílu rychlosti světla a zvuku, rychlost světla je 300 000 km/s, zatímco rychlost zvuku vzduchem je přibližně 330 m/s. Vzniká tak zpoždění, sice jen ve zlomcích vteřin, k tomu se přidává navíc reakční doba, která při sluchových postiženích je delší, a to už je ve svém souhrnu zejména při rychlých rytmech zdrojem potíží se souhrou. (Jen na okraj, jak to vlastně dělají při studiu hudby nevidomí hudebníci)?

Program „Mládež v akci“

GŘ pro vzdělávání a kulturu

3. Handicap hluchoslepoty se od samého počátku projevoval také tím, že na rozdíl od ostatních účastníků, kteří měli k dispozici grafické záznamy rytmů, jsme byli při výuce, nácviku, procvičování a opakování rytmů odkázáni výhradně na vlastní paměť. Tím se doba nutná pro zvládnutí potřebné bubenické dovednosti a zběhlosti prodlužovala.

Při výuce, zkouškách a vystoupeních jsme my hluchoslepí měli vedle sebe vždy některou ze Spálených sušenek jako asistentku, která nám pomáhala správně zvládat příslušné rytmy. Kromě toho se nám dostalo zvláštního individuálního doučování ve volnějším tempu. V prvních dnech výcviku jsem v důsledku omezeného zrakového a sluchového kontaktu ztrácel orientaci potřebnou pro souhru hudebníků. Až poslední dny jsem začal vnímat hudbu jako různě se měnící hlasy uspořádaného polylogu nástrojů. Stále ale trvaly potíže se zachycením signálů vizuálně pohybových a akustických (apelů) určujících nástup, změny rytmů a závěr včetně sledování rytmu ostatních nástrojů. Tento problém byl řešen pomocí asistentek, které nám dohodnutými dotykovými nebo hlasovými signály naznačovaly nástup a závěr skladby (apel) a korigovaly rytmus, případně pomáhaly při ztrátě tempa znovu je najít a zapojit se do souhry s ostatními hudebníky.

Mým zvláštním handicapem bylo navíc i to, že nemám hudební sluch a ani nemám smysl pro rytmus a tempo. Obdivuji všechny Sušenky, že mě dokázaly naučit alespoň bubnovat na dva basové bubny, na dundun a kenkeni. Jsem hudební antitalent a nikdy mě ani ve snu nenapadlo, že bych se věnoval hudbě. Své vystoupení na veřejné hudební produkci považuji za malý zázrak! Domů jsem si odvezl porozumění africkým rytmům, lépe té hudbě rozumím.

Rád vzpomínám na naše hledání společného jazyka v rytmu v Kunčicích. Našli jsme, co jsme opravdově hledali, a bylo to krásné. Líbilo se mi, jak všichni účastníci vzali projekt "Hledání společného jazyka v rytmu" opravdu vážně. To vše bylo pro mě velkým osvěžením.

Blahopřeji všem Spáleným sušenkám k velmi zdařilé akci! Nejen, že nás učily bubnovat, ale také se staraly, aby náš pobyt v Kunčicích byl co nejpříjemnější. Jsou to v abecedním pořadí podle jmen Andrea Sliviaková, Lenka Hricová, Magdalena Raszková, Mariana Raszková, Nicole Schicková a Romana Hricová. Bylo strhující sledovat jejich nasazení pro zdar celého projektu. Jsou obdivuhodné!

Poznámky:

1. Podrobnosti o programu EU "Mládež v akci" lze nalézt na www.mladezvakci.cz.
2. Informace o projektu "Hledání společného jazyka v rytmu" a plánované prezentaci výsledků projektu jsou mimo jiné uvedeny na webu Spálených sušenek www.spalenysusenky.cz. (jsou zde také již fotografie z první části projektu).
3. Informace o plánované veřejné prezentaci výsledků projektu "Hledání společného jazyka v rytmu" budou také k nalezení na www.labyrinth.luzanky.cz.

V Praze dne 24. srpna 2011

Jan Jakeš (jajakes@volny.cz)